

EKONOMSKI VIDIKI MANAGEMENTA

IZPIT

SPECIALISTIČNI IN MAGISTRSKI ŠTUDIJ

REŠITVE

NAVODILA: Izpit obsega dva sklopa: teoretična vprašanja in analitične naloge. Oba sklopa sta razčlenjena na dve vsebinski področji: mikroekonomika in makroekonomika. Pri teoretičnih vprašanjih, ki so podana v obliki trditev, je prvih deset s področja mikroekonomike in zadnjih deset s področja makroekonomike. Teoretična vprašanja prinašajo 50 %. Enaka je razdelitev pri analitičnih vprašanjih, ki skupaj prinašajo 50 %. Za pozitivno oceno potrebujete 60 %. Izpit traja 140 minut.

Ime in
priimek: _____

Vpisna
številka: _____

Koper, marec 2006

Teoretična vprašanja (50 T)

Navedenim trditvam pripisite na za to namenjeno mesto **DA**, če menite, da je trditev pravilna, oziroma **NE**, če menite da je napačna. Za pravilen odgovor dobite + 2,5 točk, za napačen odgovor – 2,5 točk in če ne odgovorite na vprašanje dobite 0 točk.

1. Individualna krivulja povpraševanja je padajoča zaradi naraščajoče mejne koristnosti posamezne dobrine. **N**

2. Ravnotežna cena je na trgu popolne konkurence višja, ravnotežna količina pa nižja, kot na trgu nepopolne konkurence. **N**

3. Krivulja mejnega proizvoda seka krivuljo povprečnega proizvoda pri tistem obsegu zaposlenosti variabilnega proizvodnega dejavnika, kjer je mejni proizvod največji. **N**

4. Če velja pogoj $AC = AVC$, se kratkoročna in dolgoročna krivulja ponudbe skladata. **D**

5. Eksogeno povečanje razpoložljivega dohodka kupcev premakne krivuljo tržnega povpraševanja levo in navzdol. **N**

6. Če sta dve dobrini substituta, je koeficient križne cenovne elastičnosti pozitiven. **D**

7. Na območju, kjer povprečni stroški naraščajo, je razlika med povprečnimi stroški in povprečnimi variabilnimi stroški manjša, kot na območju, kjer povprečni stroški padajo. **D**

8. Mejna stopnja tehnološke substitucije, ki je enaka: $MSTS = \frac{\Delta K}{\Delta L} = -2$, nam pove, da je povečanje zaposlenosti proizvodnega dejavnika delo za eno enoto povezano z zmanjšanjem obsega zaposlenosti proizvodnega dejavnika kapital za pol enote pri nespremenjenem obsegu proizvodnje.
-

9. Mejna stopnja ekonomski substitucije: $MSES = \frac{P_K}{P_L} = -0,5$, nam pove, da je povečanje zaposlenosti proizvodnega dejavnika delo za dodatno enoto pogojeno z zmanjšanjem zaposlenosti proizvodnega dejavnika kapital za pol enoti, če želimo ohraniti nespremenjene celotne stroške.
-

10. Mejna stopnja substitucije: $MSS = \frac{\Delta X}{\Delta Y} = -1,5$, nam pove, da mora posameznik v primeru povečanja potrošnje dobrine Y za eno enoto zmanjšati potrošnjo dobrine X za enoto in pol, če želi ohraniti nespremenjeno raven skupne koristnosti.
-

11. Predpostavimo, da je funkcija agregatnega povpraševanja dana z naslednjo matematično specifikacijo: $Y = 40 - 2P$. Če se cena poveča za 1 d.e., potem se obseg povpraševanja zmanjša za 0,5 d.e.
-

12. Realni BDP je v nekem obdobju porasel za 3%, koeficient dinamike splošne ravni cen pa je v tem obdobju znašal 1,02. Na temelju teh podatkov ugotovimo, da je znašala rasti nominalnega BDP 106,05.
-

13. Če znaša multiplikator investicij 2, znaša mejna nagnjenost k varčevanju 0,5.
-

14. Eksogena ponudba denarja (M) znaša 200 milijonov d.e., funkcija likvidnostne preference pa ima naslednjo matematično specifikacijo: $M = 750 - 50I$. Ravnotežna obrestna mera znaša v tem primeru 11 %.
-

N

N

D

N

N

D

D

15. Z operacijami na odprttem trgu vpliva centralna banka na bančne rezerve, ponudbo denarja in obrestne mere.

D

16. Spodbujevalna denarna politika premika krivuljo agregatnega povpraševanja v desno in navzgor.

D

17. Frikcijska brezposelnost je začasna brezposelnost, ki nastane predvsem zaradi dejstva da določeni menjajo službo.

D

18. Za inflacijo povpraševanja je značilno, da se krivulja agregatnega povpraševanja premika levo in navzdol ob dani krivulji agregatne ponudbe.

N

19. V sistemu stalnega ali trdnega deviznega tečaja majhno gospodarstvo lahko vodi neodvisno denarno politiko.

N

20. Okunov zakon je empirično razmerje med cikličnim gibanjem BDP in brezposelnostjo.

D

A n a l i t i č n e n a l o g e (50 T)

MIKROEKONOMIKA (25 T)

1. Razpoložljivi dohodek je 100, cena dobrine B je 10 d.e. V primeru, da posameznik ne kupi nobene enote dobrine B, lahko kupi 2,5 enot dobrine A.

a) Določite ceno dobrine A. (1,25 T)

Cena dobrine A je 40 d.e.

b) Zapišite enačbo premice proračunske omejitve tako, da bo obseg potrošnje dobrine A izražen kot odvisna spremenljivka. Napišite koliko znaša v tem primeru koeficient mejne stopnje ekonomske substitucije in ga pojasnite. (1,25 T)

Enačba premice enakih stroškov je naslednja:

$$A = 2,5 - 0,25 * B.$$

Koeficient mejne stopnje ekonomske substitucije znaša 0,25, kar pomeni, da je povečanje potrošnje dobrine B za enoto povezano z zmanjšanjem potrošnje dobrine A za 0,25 enot pri nespremenjenem razpoložljivem dohodku.

c) V spodnji tabeli so dane kombinacije potrošnje dobrin A in B, ki zagotavljajo posamezniku enako raven celotne koristnosti. Določite tisto kombinacijo, ki je optimalna pri danem dohodku in pri danih cenah. Pojasnite, kako ste prišli do optimalne rešitve. (1,25 T)

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| B | 8 | 7 | 3 | 2 |
| A | 2 | 3 | 4 | 6 |

Optimalna kombinacija je 3 B in 4 A.

d) Pojasnite, kaj je ključna značilnost monopolistične konkurence. (1,25 T)

Proizvodi v očeh kupcev niso homogeni, zaradi tega lahko posamezni ponudniki zahtevajo višje cene od konkurence, pa se jim zaradi tega ne bo zmanjšal obseg povpraševanja.

2. Dana je naslednja funkcija celotnih stroškov za podjetje v popolni konkurenči : $TC = 10TP - \frac{1}{4}TP^2 + \frac{1}{9}TP^3$.

a) Določite tisti obseg ponudbe, pri katerem bo dobiček na enoto proizvoda enak 10. (1,5 T)

$$TP = 7,2942$$

b) Določite ravnotežno ceno, če je ravnotežna količina (TP) enaka $\frac{5}{3}$. (1,5 T)

$$10,093$$

c) Pojasnite, kaj je to efektivna davčna stopnja (2 T)

Efektivna davčna stopnja je relativno število, ki ga izračunamo kot razmerje med celotnimi davki, ki jih plačamo, in celotnim dohodkom.

3. Dana je naslednja proizvodna funkcija: $TP = \frac{1}{7}K^2 - \frac{1}{300}K^3$.

a) Določite analitično tisti obseg zaposlenosti proizvodnega dejavnika kapital (K), kjer je vrednost funkcije povprečne produktivnosti največja. (1,25 T)

150/7

b) Določite, tisti obseg zaposlenosti proizvodnega dejavnika kapital, kjer je celotni proizvod največji. (1,25 T)

200/7

c) Pojasnite, kaj so to ekonomije obsega. (1,25 T)

Zniževanje povprečnih stroškov zaradi vpliva zmanjševanja povprečnih fiksnih stroškov.

d) Pojasnite, kaj pomeni vrednost koeficiente mejne produktivnosti dela, ki je enaka -2. (1,25 T)

Če zaposlimo dodatno enoto dela, se celotni proizvod zmanjša za dve enoti.

4. Dana je naslednja matematična specifikacija premice enakih stroškov: $L = 5 - \frac{5}{10}K$.

a) Narišite graf te funkcije. (1,5 T)

b) Koliko znaša v tem primeru koeficient mejne stopnje ekonomske substitucije in pojasnite, kaj nam njegova vrednost pove? (1,5 T)

Koeficient mejne stopnje ekonomske substitucije znaša 0,5. njegova vrednost nam pove, da je povečanje zaposlenosti proizvodnega dejavnika K za dodatno enoto povezano z zmanjšanjem zaposlenosti proizvodnega dejavnika delo za pol enote, ob pogoju, da ostane znesek celotnih stroškov nespremenjen.

c) V spodnji tabeli so dane različne kombinacije dela (L) in kapitala (K), ki zagotavljajo enak obseg proizvodnje. Določite, katera izmed alternativnih kombinacij je optimalna z vidika stroškov. (2 T)

| K | L |
|---|-----|
| 1 | 9 |
| 2 | 8 |
| 3 | 6 |
| 4 | 3 |
| 5 | 2,5 |

Optimalna kombinacija je 2,5 enot L in 5 enot K.

5. Monopolist se sooča z naslednjo funkcijo tržnega povpraševanja: $P = 4Q^{-2}$.

a) Pretvorite zgornjo funkcijo tako, da bo obseg povpraševanja izražen kot odvisna spremenljivka. (1,5 T)

$$Q = 2 * P^{(-1/2)}$$

b) Izračunajte koeficient cenovne elastičnosti povpraševanja in ga pojasnite. (2 T)

Koeficient cenovne elastičnosti povpraševanja znaša – 0,5.

c) Zapišite enačbi celotnega in mejnega prihodka (najlažje bo, če enačbo celotnega prihodka izrazite kot funkcijo cene). (1,5 T)

$$TR = 2 * p^{(0,5)}$$

$$MR = P^{(-0,5)}$$

MAKROEKONOMIKA (25 T)

6. Multiplikator investicij znaša 1,5.

a) Izračunajte, koliko znašata mejna nagnjenost k varčevanju in mejna nagnjenost k trošenju. (1,25 T)

$$\mathbf{MPC = 1/3}$$

$$\mathbf{MPS = 2/3}$$

b) Izračunajte, za koliko denarnih enot se bo spremenil bruto domači proizvod, če se investicije avtonomno povečajo za enoto. (1,25 T)

$$\mathbf{1,5 \text{ enot.}}$$

c) Izračunajte, za koliko denarnih enot se bo spremenil BDP, če se osebna potrošnja (C) poveča za eno enoto. (1,25 T)

$$\mathbf{3 \text{ enote}}$$

d) Opišite bistvo hipoteze izrinjanja (investicij) – crowding out. (1,25 T)

Večanje državne potrošnje zahteva višje davke. Višji davki znižujejo donosnost investicij privatnega sektorja, zaradi česar država s svojim trošenjem izrina investicije privatnega sektorja iz gospodarstva, kar negativno vpliva na gospodarsko rast.

7. Dana je naslednja funkcija agregatnega povpraševanja:
 $P = 200 - \frac{1}{2}Y$, kjer meri spremenljivka P splošno raven cen in
spremenljivka Y vrednost realnega bruto domačega
proizvoda.

a) Določite ravnotežno vrednost bruto domačega proizvoda (Y),
če je funkcija agregatne ponudbe enaka $P = 50 + 0,5Y$, uporabljeni
spremenljivke pa imajo enak pomen, kot v primeru funkcije
aggregatnega povpraševanja. (1,5 T)

Ravnotežna vrednost BDP znaša 150.

c) Na temelju izračuna pod točko b) izračunajte ravnotežno
vrednost splošne ravni cen. (1,5 T)

Ravnotežna raven cen znaša 125.

d) Izračunajte vrednost potrošnikovega presežka pri ravnotežni
splošni ravni cen. (2 T)

Potrošnikov presežek znaša 5625 d.e.

8. Dana je naslednja funkcija varčevanja: $S = -100 + \frac{3}{5}Y$, kjer je S obseg varčevanja in Y razpoložljivi dohodek.

a) Izračunajte funkcijo osebne potrošnje. (**I T**)

$$C = 100 + (2/5)*Y$$

b) Izračunajte za koliko d.e. se bo povečal BDP, če se osebna potrošnja poveča za 100 d.e. (**I T**)

BDP se bo povečal za 250 d.e.

c) Izračunajte vrednost davčnega multiplikatorja in ga pojasnite. (**I T**)

Vrednost davčnega multiplikatorja znaša -0,67, kar pomeni, da bo povečanje davkov za denarno enoto povzročilo zmanjšanje BDP za 0,67 denarnih enot.

d) Izračunajte, za koliko d.e. se bo spremenil BDP, če država poveča znesek pobranih davkov za 50 d.e. (**I T**)

BDP se bo zmanjšal za 33,33 denarnih enot.

e) Izračunajte neto učinek povečanja osebne potrošnje in povečanja davkov na BDP. (1 T)

BDP se bo povečal za 216,67 d.e. – za 250 d.e. se bo povečal, ker se poveča osebna potrošnja, za 33,33 d.e. pa se bo zmanjšal, ker se povečajo davki.

9. Izhodiščna splošna raven obrestnih mer (i_1) v narodnem gospodarstvu znaša 6 %, funkcija likvidnostne preference (to je funkcija povpraševanja po denarju) pa ima naslednjo matematično specifikacijo: $M^D = \frac{40}{i-2}$.

a) Izračunajte ravnotežni obseg ponudbe denarja v narodnem gospodarstvu. (1,25 T)

Ravnotežni obseg ponudbe denarja znaša 10 d.e.

b) Izračunajte, za koliko odstotnih točk se spremeni splošna raven obrestne mere, če se obseg ponudbe denarja podvoji (to je, poveča za 100 %). (1,25 T)

Splošna raven obrestnih mer se zmanjša za dve odstotni točki.

c) Izračunajte, za koliko d.e. se bodo povečale, oziroma zmanjšale, investicije po spremembji splošne ravni obrestne mere, če vsako povečanje obrestne mere za eno odstotno točko povzroči zmanjšanje obsega investicij za 100 enot. (1,25 T)

Investicije se bodo povečale za 200 d.e.

d) Na temelju izračuna o spremembi investicij iz predhodne naloge izračunajte spremembo BDP, če znaša mejna nagnjenost k trošenju 0,5. (1,25 T)

BDP se bo povečal za 400 d.e.

10. Elastičnost nominalnega BDP v odvisnosti od proizvodnega dejavnika delo je 0,6 in elastičnost nominalnega BDP v odvisnosti od proizvodnega dejavnika kapital je 0,5. Indeks rasti dela je 101, indeks rasti kapitala je 102 in indeks rasti nominalnega BDP je 104.

a) Izračunajte koeficient donosov obsega in ga pojasnite. (1,25 T)

Koeficient donosov obsega znaša 1,1. To pomeni, da bo hkratno povečanje zaposlenosti dela in kapitala za 1 % povzročilo rast proizvoda za 1,1 %

b) Pojasnite, kaj pomeni vrednost koeficiente elastičnosti nominalnega BDP v odvisnosti od proizvodnega dejavnika delo, ki znaša 0,6. (1,25 T)

Če povečamo zaposlenost dela za 1 %, bo obseg proizvodnje porasel za 0,6 %.

c) Izračunajte prispevek kapitala k rasti nominalnega BDP. (1,25 T)

Kapital prispeva k rasti BDP 25 %

d) Izračunajte stopnjo rasti tehničnega napredka. (1,25 T)

Stopnja tehničnega napredka je 2,4 %.